

Käesolev teabeleht on koostatud koostöös Euroopa Liidu Notariaatide Nõukoguga.

1 Kuidas koostatakse surma puhuks tehtud korraldus (testament, ühine testament, pärimisleping) vara üleminekuks?

Ühised testamendid ja pärimislepingud ei ole Rumeenia õiguse kohaselt lubatud.

Lubatud on järgmised testamendiliigid: tõestatud testament ja omakäeline testament.

Omakäelise testamendi paneb kirja, kuupäevastab ja allkirjastab testator. Enne omakäelise testamendi täitmist esitatakse see notarile, kes selle nõuetekohaselt templiga varustab ja kinnitab.

Tõestatud testamendi koostab notar või mõni teine avalikku võimu teostav isik. Testator dikteerib testamendi notarile, kes paneb selle kirja ja loeb pärast testatorile ette, nimetades need formaalsused. Kui testator on juba testamendi eelnevalt koostanud, siis loeb notar selle ette, misjärel kinnitab testator, et kirjapandu on tema viimse tahte avaldus. Testator allkirjastab testamendi ja notar allkirjastab notariaalse tõestamise märke. Notariaalse tõestamise ajaks võib testator kutsuda ühe tunnistaja või kaks tunnistajat. **Erakorralistel testamentidel**, mille koostavad teatavad teenistuses viibivad ametnikud eriolukordades ja kahe tunnistaja juuresolekul, on notariaalselt tõendatud dokumendiga võrdväärne tõendusjõud.

Kui testamendiga jäetakse raha spetsiaalsetele asutustele, peavad olema täidetud asjakohaste erioigusaktidega kindlaks määratud konkreetsed vorminõuded.

Testament **sisaldab** korraldusi otsese (või kaudse) testamendijärgse pärija määramise, pärandvara jagamise, pärandist ilmajätmise, testamenditäitjate määramise, kohustuste, korralduste tühistamise jms kohta.

Korralduste kohaselt üleminevat vara/pärandvara nimetatakse pärandiks. **Pärand** võib minna tervikuna ühele pärijale või see võib minna üle üldõigusjärgluse või erioigusjärgluse alusel. **Ainupärija** pärib õiguse kogu pärandile, samas kui **üldõigusjärgluse** alusel antakse üle õigus osale pärandist.

Vt tsiviilseadustiku artikkel 1034 ja sellele järgnevad artiklid.

2 Kas korraldus tuleb registreerida? Kui jah, siis kuidas?

Testamenti tõendav notar peab selle registreerima **testamendijärgsete korralduste riiklikus notariaalregistris** (*Registruł național notarial de evidentă a liberalităților* – RNNEL), kus registreeritakse ka kingitused.

Vt tsiviilseadustiku artikkel 1046 ja seaduse nr 36/1995 artikkel 162 notarite ja nende tegevuse kohta (uuesti avaldatud kujul).

3 Kas surma puhuks tehtavatele korraldustele esineb muid piiranguid (nt pärandi sundosa)?

Sundosa on pärandi see osa, millele on õigus teatavatel seadusjärgsetel pärijatel (abikaasal, alanejatel sugulastel ja eelisõigusega ülenejatel sugulastel ehk lahkunu vanematel), seda isegi lahkunu tahte vastaselt. Igal sellisel seadusjärgsel pärijal on õigus pärandi sundosale, mis moodustab poole sellest, millele tal oleks olnud õigus seadusjärgse pärimise korral, kui pärandaja ei ole teinud testamendiga korraldusi pärandi määramise või pärandist ilmajätmise kohta.

Vt tsiviilseadustiku artikkel 1086 ja sellele järgnevad artiklid.

4 Kui surma puhuks ei ole korraldust tehtud, kes pärib siis ja kui palju?

Pärand läheb seadusjärgsetele pärijatele, nimelt üleelanud abikaasale ja lahkunu sugulastele järgmises järjekorras:

alanejad sugulased – esimese järjekorra pärijad;

ülenejad sugulased ja eelisõigusega küljjoones sugulased – teise järjekorra pärijad;

tavapärased ülenejad sugulased – kolmanda järjekorra pärijad;

tavapärased küljjoones sugulased – neljanda järjekorra pärijad.

Alanejatel ja ülenejatel sugulastel on õigus pärandile olenemata nende ja lahkunu vahelisest sugulusastmest, seevastu küljjoones sugulastel on õigus pärandile kuni neljanda astmeni.

Pärimismenetluses võivad esindamisõiguse alusel osaleda üksnes lahkunu laste alanejad sugulased ja lahkunu vendade-õdede alanejad sugulased.

Esindamisõiguse kasutamise korral toimub pärimine vanemaliini järgi. Kui liinil on rohkem kui üks haru, jagatakse liini saadaolev pärand harude vahel võrdselt.

Üleelanud abikaasa pärib koos mis tahes järjekorra seadusjärgsete pärijatega järgmise põhimõtte kohaselt:

1/4 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad lahkunu alanejad sugulased;

1/3 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad eelisõigusega ülenejad sugulased ja eelisõigusega küljjoones sugulased;

1/2 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad kas eelisõigusega ülenejad sugulased või eelisõigusega küljjoones sugulased;

3/4 pärandvarast, kui ülejäänud osa pärivad kas tavapärased ülenejad sugulased või tavapärased küljjoones sugulased.

Üleelanud abikaasal on õigus elada abikaasade ühises kodus ning ta võib pärida ka mööbli ja ühised majapidamistarbed.

Alanejate sugulaste, s.t lahkunu laste ja nende otseste alanejate sugulaste hulka ei kuulu mis tahes muud pärijad ning alanejatel sugulastel on õigus pärida sugulusastme alusel kindlaks määratud järjekorras. Kui üleelanud abikaasa on pärija, pärivad alanejad sugulased ühiselt 3/4 pärandvarast.

Eelisõigusega ülenejad sugulased on lahkunu ema ja isa ning nende pärandiosa jagatakse nende vahel võrdselt.

Eelisõigusega küljjoones sugulased on lahkunu vennad-õed ja nende alanejad sugulased kuni neljanda astmeni.

Kui üleelanud abikaasa osaleb pärimismenetluses koos nii eelisõigusega ülenejate sugulaste kui ka eelisõigusega küljjoones sugulastega, siis pärivad teise järjekorra pärijad 2/3 pärandvarast; teise järjekorra pärijad pärivad 1/2 pärandvarast, kui pärivad kas eelisõigusega ülenejad sugulased või eelisõigusega küljjoones sugulased, kuid mitte mõlemad.

Eelisõigusega ülenejate sugulaste ja eelisõigusega küljjoones sugulaste päritav osa jagatakse nende vahel vastavalt eelisõigusega ülenejate sugulaste arvule. Kui lahkunul oli ainult üks vanem, pärib see vanem 1/4 pärandvarast ja eelisõigusega küljjoones sugulastel on õigus 3/4-le. Kui lahkunul oli kaks vanemat, pärivad nad ühiselt 1/2 pärandvarast ja eelisõigusega küljjoones sugulastel on õigus ülejäänud 1/2-le.

Eelisõigusega külgoones sugulaste pärandiosa jagatakse nende vahel võrdselt või kui nad osalevad pärimismenetluses esindusõiguse alusel, siis võrdselt vanemaliinide vahel. Erinevate külgoones sugulussuhete korral jagatakse pärand võrdselt ema- ja isaliini vahel ning seejuures kohaldatakse eespool esitatud põhimõtteid. Külgoones sugulased, kes on lahkunuga seotud mõlemat liini pidi, saavad kumuleeritud osa.

Pärijate puudumise korral läheb lahkuu vara sellele maakonnale või linnale, kus pärandvara jagamise ajal asub.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 970–983 ja 1135–1140.

5 Milline ametiasutus on pädev:

5.1 pärimisasjades?

Hagita pärimismenetluste puhul on pädevaks asutuseks notar ja võistleva menetlusega pärimisasjades on pädevaks asutuseks esimese astme kohtud (*judecătorie*).

Pärija või mis tahes muu huvitatud isik võib asjas otse kohtu poole pöörduda pärast seda, kui ta on esitanud notariaalse tõendi pärimisregistri andmete kontrollimise kohta.

Vt seaduse nr 36/1995 artikkel 101 ja sellele järgnevad artiklid ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 193.

5.2 võtma vastu pärandi vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Vt punkt b.

Loetakse, et pärija on pärandi otseselt vastu võtnud, kui ta on sõnaselgelt tunnistanud oma pärijastaatust. Pärandi vastuvõtmine on kaudne, kui pärija on teinud toimingut või teo, mida saab teha üksnes pärija (tsiviilseadustiku artikkel 1108).

Pärandist loobumise avaldus tuleb teha notari juures või Rumeenia diplomaatilises või konsulaaresinduses (tsiviilseadustiku artikli 1120 lõige 2).

Kõik notariaalsed dokumendid, mis käsitlevad pärandi vastuvõtmist või sellest loobumist, tuleb registreerida pärimisasjas tehtud valikuid käsitlevate dokumentide riiklikus notariaalregistris (*Registrul național notarial de evidență a optjunilor succesorale* – RNNEOS).

5.3 võtma vastu annaku vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Vt punkt b.

5.4 võtma vastu pärandi sundosa vastuvõtmise või sellest loobumise avaldust?

Vt punkt b.

Kui sundosa saamise õigust on testamendijärgsete korraldustega rikutud, siis pärast pärimismenetluse alustamist vähendatakse testamendijärgset osa, kui selleks esitavad taotluse isikud, kellel on õigus pärandi sundosale, või nende isikute pärijad ja kindlustamata võlausaldajad. Kui sundosa saamise õigusega pärijaid on mitu, siis kohaldatakse vähendamist üksnes sellise sundosa ulatuses, millele taotlejal on õigus, ning üksnes taotleja kasuks. Vähendamise tulemusena võib testamendijärgne pärand osutada ebapiisavaks või võidakse tühistada kingitused.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 1092–1097.

6 Lühikirjeldus siseriikliku õiguse kohase pärimismenetluse, sealhulgas pärandvara likvideerimise ja pärandvara jagamise kohta (sealhulgas teave selle kohta, kas kohus või muu ametiasutus algatab pärimismenetluse ametiülesande korras).

Notariaalset pärimismenetlust alustatakse taotluse alusel. Taotlus registreeritakse notari pärimisregistris pärast seda, kui see on kantud notarite koja hallatavasse pärimisasjade andmebaasi. Volitatud notar kontrollib, kas tal on territoriaalne pädevus, ja kutsub kohale isikud, kellel on õigus pärandile. Kui lahkuu jättis testamendi, siis kutsub notar kohale testamendijärgsed pärijad, testamenditajita, teovõimetu pärija esindaja, järelevalveorgani esindaja, riigi ametiasutuse esindaja (pärijate puudumise korral). Notar teeb kindlaks seadusjärgsed ja testamendijärgsed pärijad, nende isikute õigused ja pärandvara koosseisu.

Seadusjärgsete pärijate arv ja staatus ja/või testamendijärgsete pärijate staatus tehakse kindlaks perekonnaseisuaktide ja testamendi alusel ning tunnistajate abil. Varad tehakse kindlaks ametlike dokumentide alusel või mis tahes muude seaduse kohaselt tunnustatavate tõendamisviiside abil.

Vt seaduse nr 36/1995 artiklid 101–118 (uuesti avaldatud kujul).

Pärija või mis tahes muu huvitatud isik võib asjas otse pädeva kohtu poole pöörduda pärast seda, kui ta on esitanud notariaalse tõendi pärimisregistri andmete kontrollimise kohta. Poolte kokkuleppel võib pärandvara jagada kohtulikult. Kui pooled kokkulepet ei saavuta, peab kohus tegema kindlaks vara, pärija staatuse, tema pärandiosa, saada olevad summad ning pärandvaraga seotud võlad ja kohustused. Kohus võib teha otsuse ülemäärase testamendijärgse osa piiramise ja kingitustest teadaandmise kohta. Vara jagatakse mitterahalisteks osadeks kas reaalosade moodustamisega või vara määramisega ühele pärijale tingimusel, et ta hüvitab teistele pärijatele saadaolevad summad. Kohus võib anda korralduse vara müümiseks kas poolte nõusolekul või kohtutäituri kaudu avalikul enampakkumisel. Kohus teeb otsuse ning jagab summad, mille üks pärija on deponeerinud teiste pärijate kasuks, ja need summad, mis on saadud vara müügist.

Vt seaduse nr 36/1995 artikkel 108 ning tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 193 lõige 3.

Notar võib **pärandvaraga seotud kohustused likvideerida** kõigi pärijate heakskiidul. Samuti võib notar nõuda sisse saada olevad summad, tasuda võlad ja täita kohustused, müüa vallasvara (i) ning täita testamendi.

Kohustuslikus esialgses etapis väljastab notar **pärandi likvideerimise tõendi**, millel loetletakse pärandvara (varad ja kohustused), pärijad ja nende vastavad pärandiosad, samuti märgitakse sellele pärijate nõusolek seoses kohustuste rahuldamise viisidega, likvideerija määramisega ja likvideerimise lõpuleviimise tähtpäevaga.

Likvideerija nõuab sisse pärandvaraga seoses saada olevad summad, tasub võlad ja müüb vara. Likvideerija esitab pärimisasjaga tegelema volitatud notarile aruande, milles ta loetleb saada olevate summade sissenõudmiseks tehtud toimingud ja võlgade tasumiseks kasutatud meetodid. Pärast seda, kui likvideerimine on lõpule viidud, väljastab notar **pärimistunnistuse** ning pärandvara väärtust näitab likvideerimise puhasvalu.

Vt seaduse nr 36/1995 artiklid 119–132 ning tsiviilseadustiku artikkel 1114.

Pärast seda, kui likvideerimise järgselt on väljastatud pärimistunnistus, toimub **pärandvara jagamine** pärijate vahel. Pärandvara võidakse jagada ka vabatahtlikkuse alusel. Kingitustest peavad teada andma lahkuu üleelanud abikaasa ja alanejad sugulased, kellel on seaduse järgi õigus pärida. Nad peavad neile kingitud varad pärandvara hulka tagastama, kuid see ei vabasta neid aruandluskohustusest.

Kohustuste täitmine. Pärandiga seotud kohustuste seadusjärgse jaotamise erandid.

Ainupärijad ja üldõigusjärgluse alusel pärijad peavad osalema pärandvaraga seotud võlgade tasumises ja kohustuste täitmises proportsionaalselt oma vastava pärandiosaga.

Pärijate isiklikud võlausaldajad ja mis tahes huvitatud isikud võivad taotleda pärandvara jagamist või kasutada õigust viibida vabatahtliku jagamise juures või sekkuda jagamisse. Võlausaldajate taotlused registreeritakse füüsiliste isikute võlausaldajate nõuete ja pärandiosa realiseerimisele esitatud vastuväidete riiklikus notariaalregistris (*Registrul național notarial de evidență a creditorilor persoanelor fizice și a opozițiilor la efectuarea partajului succesoral* – RNNEC). Sellel ainupärijal / üldõigusjärgluse alusel pärijal, kes on maksnud ülemäärase osa ühisest võlast, on õigus esitada teiste pärijate vastu regressinõue, kuid iga pärija puhul üksnes tema vastava võlaosa piires, seda isegi nõudeõiguse võlausaldajatele ülemineku korral.

Ülenejate sugulaste vara jaotamine.

Ülenejad sugulased võivad oma vara jaotada alanejate sugulaste vahel kinkimise või testamendijärgse pärandamise teel. Kui hõlmatud ei ole pärandaja kogu vara, siis jaotatakse ülejäänud vara seaduse järgi.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 669–686 ja 1143–1163.

7 Kuidas ja millal saab isikust pärija või annakusaaja?

Isik saab olla pärija juhul, kui ta pärandi avanemise ajal *on elus ja/või* võimeline pärandit vastu võtma, tal on pärimisõigus, ta ei ole pärimiskõlbmatu ega pärandist ilma jäetud.

Pärija võib pärandi vastu võtta või sellest loobuda. Testamendijärgne pärija, kes on ka seadusjärgne pärija, võib pärida kas ühena või teisena. Juhul kui testamendist nähtub, et pärandaja soovis vähendada seadusjärgse pärija osa (kusjuures sundosa nõuet ei ole rikutud), võib seadusjärgne pärija toimida üksnes kui testamendijärgne pärija.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 957–963, 987, 989, 993, 1074–1076, 1100 ja 1102.

8 Kas pärija pärib ka sumu võlad? Kui jah, siis millistel tingimustel?

Jah, vt punkt 6.

9 Milliseid dokumente ja/või millist teavet üldjuhul nõutakse kinnisvara registreerimiseks?

Kinnistusraamatus registreerimise taotlusele tuleb lisada originaaldokument või selle notariaalselt tõestatud koopia ning kohtuotsuse puhul kinnitatud koopia, millel on märge selle kohta, et otsus on lõplik (*definitivä*). Registreerimise lõpus väljastab kinnistusregistri pidaja registreerimistõendi, kui dokumendid vastavad mitmele vorminõudele, kui nendes on märgitud menetlusosalise isik ja asjaomane kinnisvara, kui on olemas notariaalne tõlge (autentse notariaalakti puhul peab selle olema väljastanud Rumeenia notar), kui on olemas kinnistusregistri väljavõte ja kui on tasutud lõiv jne. Kinnisvara esimese registreerimise maakatastri ja kinnistusregistri ühtses infosüsteemis saab teha ka pärimistunnistuse ja maakatastri dokumentide alusel.

9.1 Kas pärandi hooldaja määramine on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik? Kui see on kohustuslik või taotluse korral kohustuslik, milliseid samme tuleb selleks astuda?

Vabatahtlik määramine

Testaator võib määrata testamenditäitjaks ühe isiku või mitu isikut. Testamenditäitja valitseb pärandit kuni kaks aastat alates pärimismenetluse alustamisest. Seda tähtaega võib kohtuotsusega pikendada.

Kohustuslik määramine

Kui võlgnik sureb enne seda, kui võla sissenõudmiseks pööratakse täitevametniku poole, siis ei saa sundtäitmist algatada. Kui võlgnik sureb pärast sundtäitmise algatamist, saab seda menetlust jätkata alles pärast seda, kui pärand on vastu võetud või kui on määratud pärandi hooldaja/erihooldaja. Kui võlausaldaja või täitevametnik saab teada võlgniku surmast, on ta kohustatud taotlema, et lahkunu viimase elukoha järgne notarite koda registreeriks sundtäitmise menetluse alustamise spetsiaalses registris ja väljastaks tõendi. Sellele tõendile peaks olema märgitud, kas pärimisasi on juba lahendatud või mitte. Kui jah, siis tuleks loetleda pärijad ja lisaks märkida, kas pärandi vastuvõtmiseni määrati hooldaja.

Kui on oht, et pärandvara võidakse müüa, see võib kaduma minna või see võidakse asendada/hävitada, siis notar plommib vara ja annab selle hooldaja kätte hoiule.

Kuni pärandi vastuvõtmiseni või juhul, kui pärija isik ei ole teada, võib notar määrata pärandi erihooldaja, kelle ülesanne on *kaitsta võimaliku pärija õigusi*.

Vt tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 686 ning tsiviilseadustiku artikli 1117 lõige 3, artikkel 1136 ja artiklid 1077–1085.

9.2 Kellel on õigus surma puhuks tehtud korraldus täide viia ja/või pärandit hooldada?

Testamenditäitja, likvideerija, seadusjärgne pärija / testamendijärgne pärija, määratud hooldaja (vt punkt a).

Likvideerija, kes täidab oma ülesandeid notari järelevalve all, võib määrata kas pärandaja või kohus või seda võivad teha pärijad.

Vt seaduse nr 36/1995 artikkel 124 ning tsiviilseadustiku artikli 1117 lõige 3 ja artikkel 1136.

9.3 Millised on pärandi hooldaja volitused?

Vt punkt a.

Testamenditäitja kinnitab plomme, teeb inventuuri, taotleb kohtult luba vara müügiks, tasub pärandiga seotud võlad ja kogub pärandiga seoses saada olevad summad.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 1077–1085 ja seaduse nr 36/1995 artiklid 101–132.

10 Millised dokumendid antakse üldjuhul välja siseriikliku õiguse kohasel pärimismenetluse jooksul või selle lõpus, tõendades pärandisaajate staatust ja õigusi? Kas neil on konkreetne tõendusjõud?

Notar koostab põhjendatud **järeldused** ja pärast pärimisasja lahendamist esitab lõppjärelduse, mille alusel väljastatakse tunnistus seadusjärgse /testamendijärgse pärimise kohta (pärimistunnistus).

Pärimistunnistus võimaldab kindlaks teha õiguste ulatuse ning selle abil tõendatakse isiku pärijastaatust ja õigust varale. Notar võib anda välja **pärijastaatust käsitleva tõendi**, milles esitatakse õiguste hulk, sisu ja ulatus, kuid mitte konkreetne pärandvara.

Pärijate puudumise korral antakse välja **tõend pärijate puudumise kohta**.

Notar võib jätkata menetlust eesmärgiga täiendada notariaalselt lõppjäreldust selliselt, et see hõlmaks ka varem välja jäänud vara, ja väljastab **pärimistunnistuse lisa**.

Kui keegi leiab, et ta on kahju kannatanud, võib ta taotleda kohtult pärimistunnistus kehtetuks tunnistamist ja oma õiguste kindlaksmääramist.

Pärimistunnistuse kehtetuks tunnistamise korral väljastab notar lõplikul kohtuotsusel põhineva uue pärimistunnistuse.

Esitades pärimisõigust käsitleva avalduse, võib ainupärija / üldõigusjärgluse alusel pärija igal ajal saada kinnitust oma pärijastaatuse kohta sellise isiku vastu, kes valdab pärandvara *ilma* igasuguse omandiõiguseta.

Võistleva menetlusega pärimisasjades väljastab kohus oma järeldused ja kohtuotsuse. Pärandvara jagamist käsitleval otsusel on konstitutiivne mõju ning see otsus on pärast lõplikuks muutumist täitmisele pööratav.

Vt tsiviilseadustiku artiklid 1130–1134 ja 1635–1639 ning seaduse nr 36/1995 artiklid 111–118 ja sellele järgnevad artiklid.

Viimati uuendatud: 13/10/2015

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õiguslase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega.

Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.